

Sicole di rfondou walon d' Bive do 7 di may 2024 (scole pa les scolîs)

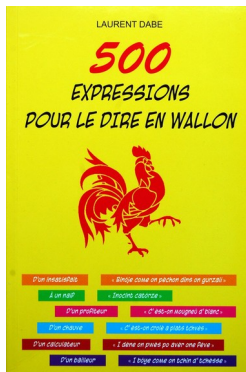
Videyos

<https://youtu.be/p3X6srFJ070> (tchanson Willy Marchal, cours do 9 d' avri)

<https://youtu.be/54jzNiRmSTc> (teyâte a Yon : Pexhon d' avri)

<https://youtu.be/VeXKrkGtfXY> (Fiesse às lingaedjes walons : tchimmin d' croes)

Eciclopeyeye

Les spots

(Laurent Dabe)

Djouwans a cweri on spot walon po djâzer di çk' on lome e francès (mots tchoezis pàs ôtes sicolîs et scloresses) : *un jacteur, des parents lointains, un calculateur, un laconique, un hermaphrodite, un omniscient, un roublard, une femme enceinte, un escogriffe, un vaurien, des complices, des bigames.*

Les carbonâdes flamindes

(Julie Leboutte)

Plombî, ké bea mestî !

(sovnance di si ovraedje dins ene SNR di Brussele po-z aidî les målodjîs pa Joselyne Mostenne)

Li syince des stoks di famille (li djeneyalodjeye)

(Gaston Wilvers ki fwait çoula dispu 40 ans)

Li bwès do Poto

(Jean-Pierre Lambot raconte kimint çk' il a rarindjî ene sâvadje virêye et l' lomer insi)

Li latén sins dire âmen

(live da Maurice Gillet, cominté pa Laurent Dabe)

Pordjet d' pormoennåde Jijé a Djedene

(Yves et Thérèse Colaux)

Sicrijaedje e walon

Li moude di Grå-Fayi

(respliké pa Mady Dorcymont)

Li prumî côp k' dj' a yeu a fé a des moudreus [*criminels*], c' esteut å Bouroundi, e 1962. On Grek k' aveut dischindou Louis Rwagasore.

C' esteut on prince do Bouroundi tins del mambornance [*protectorat*] bedje, ey on politikî rindou disconte do colnialisse [*anticolonaliste acharné*].

Mins dji n' av pont veyou d' sonk [*sang*]. Et dji n' esteu k' on ptit plouk divins on nouzome egurnaedje [*immense engrenage*] politike metou hôt ådzeu d' mi.

Do sonk, dj' en a yeu po mes sôs [*sous*] cwand dj' a stî constaté l' moude di Grå-Fayis.

Del bele plaeece al coujhene, tos les meurs, tot l' altere [*parterre*] estént rodjes. Ça aveut stritchî, ça aveut pixhî tocosté. Ene des deus curêyes [*cadavres*], l' ome, aflaxhî sol fâstroû [*fauteuil*]. Nén bea a vey, avou ses ouys rebolés [*sortant du crâne*]. Do sonk so s' pelêye makete, avou ene grande schiråde [*crevasse*], et les oxheas do crâne ki briként. Etur les bricants [*morceaux saillants*], li miyôle aveut tchitchî foû. Dji n' so nén nareus, mins dj' a tolminme yeu l' cour k' a levé.

Mins ces haetches [*trainées*] di sonk la, ki vont viè l' coujhene ?

L' ouxh est adrovou. Pal craeye, dji voet çou k' a l' air d' ene cote tote essonctêye. Dji mete mes wants d' siervice po bouter l' ouxh bén å lådje, sins laire mes passêyes di doet [*empreintes digitales*]. Li cmere est la, stindowe mierlongue so les pavmints. Li tiesse sol costé ; li hatrea [*cou*] tot kernaxhî ; on coutea d' coujhene planté inte les coisses.

Djåke Dopousse, mi djonne aidant, n' a sepou edurer li « spectåke ». Il a rezhou dvant l' ouxh, come ene bale. Wai, asteure ! vo l' la ki rnåde si marinde, aspoÿî a on gros sapén metou a l' intrêye do tchalet.

Li tchalet ki dj' di - li leu do moude [*meurtre*] - c' est ene deujhinme dimorance, muchieye e fén mitan des Hans-e-Bos [*Hambeaux*].

Tchanson

Li bateme

I. E m' famille, on n' a / nén beacôp d' rilidjon / Cwand m' bele-feye
s' acoûtcha, / on m' a poizé l' kession / Vos n' croyoz a rén, mins / pocwè
priver li ptite / d' on si bea sacramint / ki fwait ki l' diåle rispite ?

Resploe

Ni fâreut i nén / – n' est ç' nén l' moumint – / di l' ewalper e s' coufin / et
d' fé batijhî l' gningnin ?

II. Spritchî d' l' aiwe so èn efant / ni rime a rén, dit-st on. / Mins fjhans
dj' må tot shuvant / li principe del precôcion ? / Ca sârîz vs måy dire / çou
k' n a dvins l' cir, / houte des foumires et des crasses / k' on-z evoye e
l' espåce ?

III. L' afwaire ni costêye rén / et pout fé grand bén. / C' est come li
Loto : / ça pout rapoirter gros ! / Fât mete, po-z esse pus seur / Totes les
tchances di s' costé. / Esse batijhî, c' est rçure / li cwâte « *Avantages* » do
GB.

IV. Li paradis, c' est câzu / l' « *Club Méditerranée* » : / a l' intrêye, on-z a
scrît « *cette plage est privée* ». / Si vos avoz rovyî / l' prumî droet
d' inscripcion, / on vs ritchôke a côps d' pî / divins l' barke da Charon.

V. S' i m' fât batijhî ene feye, / ci n' serè nén åjhey. / N' a k' l' aiwe d' on
Canadair / ki m' pout sâver d' l' infier. / Si l' cene ki vos m' dinîz / nawaire
avou vos lepes / ni fwait rén, fâre vudî / li bâraedje del Djilepe.

Câzaedje, muzike et tchantaedje :
Daniel Droixhe (Elmore D); plake
« Grandiveus » tote e walon.
(2013 ?) ; tecse riprins divins
« Hesta 30 blues walons », Tetras
Lyre de Wallonie, 2019.